

[PUBLIEKS] JAARVERSLAG

2022

HET MEEST
VERRASSENDE
VOGELPARK

Avifauna
vogels en zoo

INHOUD

<i>Voorwoord</i> De trots overheerst	4
<i>Missie en visie</i> Meer dan een dierenpark	5
Visueel jaarverslag 2022	6
<i>Cijfers</i> Back to normal	8
Bescherm wat u dierbaar is	11
<i>Argentijnse Cerrado</i> De Zuid-Amerikaanse pampa in Alphen a/d Rijn	12
Dierenparkontwerper Jan Kempe	14
Hoe verzorg je een reuzenmiereneater?	16
<i>Natuurbescherming</i> De natuur verdient onze bescherming	17
Herintroductie van papegaaiensoort op Aruba	17
Onderzoek in weidevogelreservaat De Wilck	19
<i>Gieren</i> De gier is in gevaar!	20
Samenwerking met Blijdorp voor instandhoudingsprogramma	22
<i>Educatie</i> 'Het is belangrijk om jonge mensen te verwonderen voor de natuur'	24
<i>Personeel</i> 'Een mooie dag begint bij ons'	27
Natuurlijk Avifauna	28
<i>Nawoord</i> 'Wie geeft, krijgt veel terug'	30
<i>Partners</i> Samen kom je verder	31

COLOFON

Samenstelling en tekstwerk
Esther Daniels (De woordenwinkel)
John de Hoon, Pamela Stolze (Avifauna)

Vormgeving
Hans Roenhorst (H2R+)

Fotografie
Archief Avifauna, Hans Doderer

Met dank aan
Bestuur en medewerkers Stichting Vogelpark Avifauna

Dit publieksjaarverslag is een uitgave van Stichting Vogelpark Avifauna. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming.

MEER DAN EEN DIERENPARK

De ideale doelstellingen van Avifauna

Een eigentijdse dierentuin draagt niet alleen zorg voor zijn dieren en bezoekers, maar ook voor de natuur in een veel bredere zin. Ook Avifauna investeert tijd, geld en kennis in ideale doelstellingen. Dat doen we trouwens al jaren, maar daarover vertellen we nog te weinig. In dit publieksjaarverslag besteden we daarom doelbewust aandacht aan de uitwerking van onze missie en visie, omdat we daarmee willen bijdragen aan de wereld van morgen.

Missie

Avifauna bezorgt zijn bezoekers een bijzondere en ontspannen dag in een verrassend en vernieuwend dierenpark waarin royale aandacht is voor vogels, andere dieren, hun welzijn en de natuur waarin zij leven. Tijdens een bezoek groeit het bewustzijn dat we zuinig moeten zijn op onze kostbare natuur.

Visie

Avifauna ontwikkelt zich tot een innovatieve, moderne en onderscheidende dierentuin van de toekomst, met vogels als bijzondere specialiteit en met nadrukkelijke aandacht voor het welzijn

van dieren en de beleving van bezoekers. Vaste basis hiervoor zijn onze ideale doelstellingen:

- **Educatie:** door vogels en andere dieren in hun natuurlijke omgeving te laten zien en bezoekers iets te leren over de natuur, stimuleren we het besef dat we wereldwijd zuinig moeten zijn op onze prachtige, maar kwetsbare flora en fauna.
- **Natuurbescherming:** we ondersteunen zowel natuurbeschermingsprojecten wereldwijd, als projecten in het Groene Hart.
- **Biodiversiteit:** we dragen bij aan de instandhouding van soorten door dieren in het park tot voortplanting te brengen, door ze uit te wisselen met andere officiële dierentuinen en door ze, waar mogelijk en nodig, te herintroduceren in de natuur. Ook de gevarieerde beplanting in het park, die wilde vogels, insecten en zoogdieren aantrekt, draagt bij aan biodiversiteit.
- **Vogelopvang:** voor de overheid regelen we de opvang en verzorging van vogels die door de douane in beslag zijn genomen en geven we advies over de opsporing van illegale vogelhandel.
- **Onderzoek:** we doen, begeleiden en investeren in onderzoek naar het gedrag, de gezondheid en de bedreigingen van vogels en andere diersoorten. Daarnaast onderzoeken we de effectiviteit van educatie voor diverse doelgroepen. ●

GOUDEN GREEN KEY

Duurzaamheid is een belangrijk onderdeel van onze bedrijfsvoering. In 2022 behaalde Avifauna wederom de Gouden Green Key. Dit is het hoogst haalbare niveau van het internationale keurmerk op het gebied van duurzaamheid voor bedrijven in de recreatie- en vrijetijdsbranche en de zakelijke markt.

DE TROTS OVERHEERST

Het publieksjaarverslag brengt altijd een moment van bewustwording met zich mee. De dagelijkse dynamiek van een dierenpark zorgt ervoor dat we altijd bezig zijn met nieuwe plannen en ideeën. Deze uitgave nodigt ons daarentegen uit om even stil te staan bij het jaar dat we alweer bijna vergeten waren: bij het werk dat in 2022 is verzet, de successen die werden geboekt, en de ontwikkelingen die ons bevestigen in onze koers of ons juist vragen om die te herzien. Al lezend kwamen verschillende emoties bij mij bovendrijven: trots, onzekerheid en vastberadenheid. Ik laat ze alle drie de revue passeren.

Wij blijven ons ontwikkelen

Het gevoel dat overheerst, is zonder meer de trots. Als eigentijdse dierentuin blijven we ons doorlopend ontwikkelen, mede dankzij de geweldige inzet van onze medewerkers en vrijwilligers. Als ik door het park loop en bijvoorbeeld zie hoeveel enthousiaste reacties de nieuwe Cerrado oproept, dan kan ik oprecht blij zijn. Dat komt ook omdat ik weet hoeveel voorbereiding en inspanning aan de opening van dit leefgebied vooraf zijn gegaan. Mooi om te lezen hoe dierenverzorger Leonie en dierentuinontwerper Jan Kempe terugkijken op dat proces (pag. 14). Trots is er ook omdat we wederom veel progressie boekten op onze ideale doelstellingen. Onze investeringen in onderzoek, natuurbescherming, biodiversiteit en educatie werpen zichtbaar hun vruchten af. Lees bijvoorbeeld hoe Marisa afreist naar Aruba om bij te dragen aan de herintroductie van de geelvleugelamazone (pag. 17). Of hoe we samen met Diergaarde Blijdorp onderzoek hebben gedaan naar onze gierenpopulatie (pag. 20). Maar eigenlijk klinkt in alle verhalen wel door hoeveel verantwoordelijkheid we nemen voor natuurbehoud. Dat mogen we best wat vaker voor het voetlicht brengen, dus bij deze.

Wij investeren, ook nu

Tegelijkertijd is er ook onzekerheid, mede ingegeven door de stijgende inflatie. De kosten voor voeding, materialen en energie drukken zwaarder op de begroting dan voorheen, terwijl we moeten

blijven investeren in de aantrekkelijkheid van ons park en in het welzijn van onze dieren. En dat alles zo duurzaam mogelijk! In 2022 hebben we, naast de Cerrado, bijvoorbeeld ook nieuwe, duurzame verblijven gebouwd voor de vogels die meevliegen in de vogeldemonstratie. En dit jaar realiseren we een nieuwe volière voor de gieren. Die precaire balans tussen broodnodige investeringen en oplopende kosten vergt heel wat evenwichtskunsten, maar gelukkig weten wij ons daarin ondersteund door betrokken fondsen, donateurs en sponsors.

Wij bieden een tegenwicht

Wat dan vooral blijft hangen, is een gevoel van vastberadenheid. De wereld heeft te kampen met grote problemen en de natuur heeft daar zwaar onder te lijden, maar als dierenpark doen we wat we kunnen om daar een tegenwicht aan te bieden. Sceptici zullen zeggen dat het een druppel op de gloeiende plaat is, maar voor ons is toekijken geen optie. Vogelpark Avifauna is uitgegroeid tot een eigentijds dierenpark, waar je nog steeds een heerlijke dag kunt doorbrengen in de natuur. Dat wij ons ook met man en macht inzetten om meer over die natuur te leren en om haar te beschermen, maakt die beleving des te rijker.

Ik wens u dan ook veel leesplezier,

John de Hoon,
Directeur Vogelpark Avifauna

VISUEEL JAARVERSLAG 2022

27

vaste medewerkers

32

oproepkrachten

46

vrijwilligers
ongeveer 3400 uur
vrijwillige inzet

TEAM

De nieuwe Dierentuin-CAO werd begin 2022 voor 2 jaar afgesloten waarbij de lonen per 1 januari met 4% zijn verhoogd.

Het aantal FTE medewerkers steeg van 29,25 in 2021 naar 31,45 in 2022.

45

stagiaires & onderzoekstudenten

3

seizoens-
medewerkers

2.230

zonuren
fantastisch
parkweer

25

dagen gesloten
vanwege corona

319.725

parkbezoekers

363.000

bezoekers op avifauna.nl,
een recordaantal van
2.000.000 pagina's werden
bekeken!

BEZOEK

632 bezoekers gaven
Avifauna een review via
Klantenvertellen, waar
in totaal ruim 3000 reviews
zijn ontvangen. Het
gemiddelde cijfer is een

8,7

VOEDING

7.300

walnoten

60.480

haringen

2.200

bamboestengels

15.500

Facebook-
volgers

6.500

Instagram-
volgers

er werden 200 verschillende
berichten en verhalen gepost

637

grote bomen
in ons park

240

diersoorten

2.037

individue

**FLORA EN
FAUNA**

28

flamingo's
kropen uit het ei

35

wilde vogelsoorten
hebben in ons park
gebroed met een
totaal aantal nesten
van 262

60

vogelsoorten
kwamen tot
voortplanting

3

zoogdieren
kwamen tot
voortplanting

UIT
↓

uitwisseling met
40 dierentuinen.
105 kwamen en
157 vertrokken

↑
IN

**NATUUR & MILIEU
educatie**

11.500

Voor
basisschoolkinderen uit de
gemeente Alphen a/d Rijn,
Nieuwkoop en Kaag en
Braassem verzorgden we:

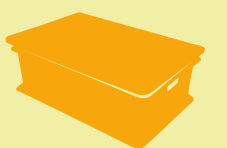

324

excursies

71

leskisten

106

materiaalpakketten

51

en werden er
spreekbeurtkisten uitgeleend

1.954

uur besteed aan het overbrengen van
de educatieve boodschap
aan onze bezoekers door o.a.:

- de kwetterkar (informatieve kar)
- vraag-maar-raak (vraagbaak)
- voederpresentaties
- vogeldemonstraties

「HET FINANCIËLE
PLAATJE VAN 2022」

BACK TO NORMAL

Alleen in het begin van het jaar, bijna de hele maand januari, was het vogelpark nog gesloten in verband met de coronapandemie. Na de opening werden geleidelijk alle maatregelen geschrapt en keerden we langzaam terug naar de gebruikelijke exploitatie van het park. Het reguliere dagbezoek herstelde zich in het voorjaar en bleef de rest van het jaar op het gebruikelijke niveau, waarbij ook het goede weer een belangrijke factor was. De schoolreizen, groepsbezoeken, abonnementen en arrangementen met Van der Valk bleven echter wel nog achter.

Het vogelpark heeft ook in 2022 financiële ondersteuning ontvangen. Zowel particuliere donateurs als de gemeente en het rijk gaven daarmee aan dat zij het voortbestaan van het vogelpark belangrijk vinden. Dankzij deze bijdragen konden de dieren goed verzorgd blijven en sluiten we het jaar zelfs af met een positief resultaat.

Eind 2022 lijken we de pandemie achter ons te hebben gelaten. Het vogelpark heeft echter nog

wel met onzekerheden te maken, bijvoorbeeld op het gebied van energieprijzen, inflatie en de arbeidsmarkt. In 2023 zal het vogelpark moeten opereren in een onzekere markt met stijgende prijzen en loonkosten. Daarom gaan we in 2024 over op betaald parkeren, zodat we de gebruikelijke investeringen in nieuwe verblijven, dierenwelzijn en bezoekersfaciliteiten kunnen voortzetten. De hierdoor gegenereerde omzet zal de rentabiliteit op het noodzakelijke niveau houden.

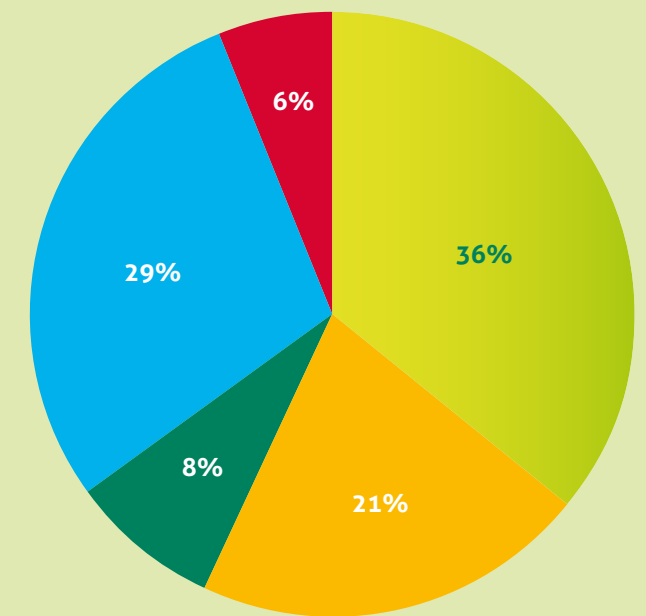
「INVESTERINGEN」 VOORUIT DENKEN (EN DOEN!)

Een eigentijds dierenpark kan niet stil blijven staan. Voortdurend investeren we in het welzijn van onze dieren, in de aantrekkelijkheid voor bezoekers en in verduurzaming. In totaal is er voor € 800.000 geïnvesteerd in deze verschillende posten.

- Naast ondersteuning voor de exploitatie, ontving het vogelpark financiële middelen voor investeringen in nieuwe dierverblijven. In 2022 werd de Argentijnse **Cerrado** gerealiseerd, een prachtig leefgebied geënt op Zuid-Amerikaanse pampa.
- Daarnaast zijn we eind 2022 gestart om achter de schermen **nieuwe verblijven** te creëren voor de vogels van de vogeldemonstratie. Deze moeten in het voorjaar van 2023 klaar zijn.
- Verder realiseerden we een nieuw **kassagebouw annex souvenirshop**.
- Als maatschappelijk verantwoord ondernemer proberen wij de impact van onze bedrijfsactiviteiten op onze omgeving te beperken en zo onze **ecologische footprint** te verkleinen. We investeren bijvoorbeeld in waterbesparing en -zuivering, afvalscheiding, ledverlichting en de elektrificatie van ons wagenpark.
- In het kader van die verduurzaming schaften we ook een **elektrische bestelbus** aan. Deze wordt gebruikt voor de uitwisseling van dieren, en ook om onze natuureducatie naar de scholen in de omgeving te brengen. Het uitleveren van leskisten en materialen voor excursies, en het bezoeken van scholen voor gastlessen, gebeuren nu geheel elektrisch. Daarmee leveren we een duurzame bijdrage aan de verhalen over milieu, natuurbehoud en klimaatproblematiek.

BEZOEKERSAANTAL 2022: 319.725

80% meer bezoek t.o.v. 2021 177.539

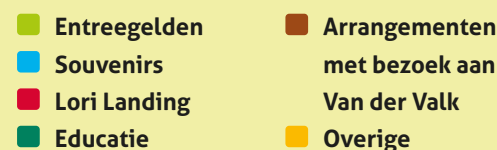
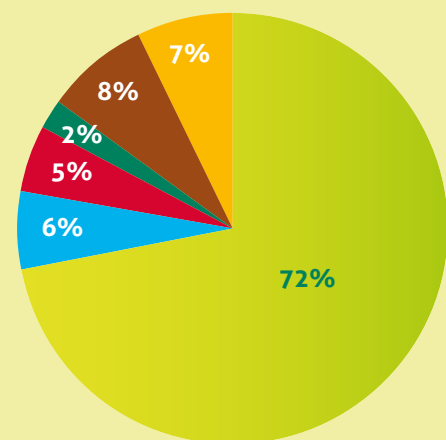

- Kaartverkoop via e-tickets
- Kaartverkoop via kassa
- Abonnementhouders
- Arrangementen met bezoek aan Van der Valk
- Schoolreisjes

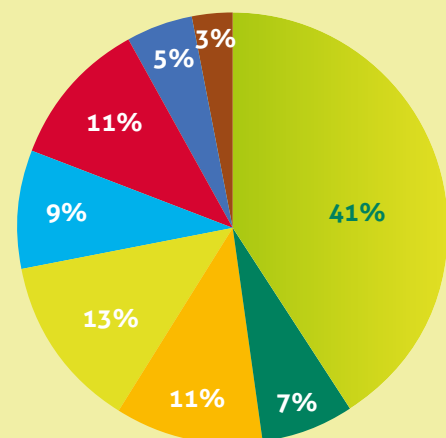

INKOMSTEN UIT PARKACTIVITEITEN:

42% meer inkomsten t.o.v. 2021

KOSTEN

OPVALLEND

Door de energiecrisis zijn de energiekosten bijna verdubbeld in 2022!

FONDSENWERVING DANKBAAR VOOR ONDERSTEUNING

In 2022 is een grote donateur gevonden voor een nieuwe volière voor de groep Rüppells gieren (*Gyps rueppellii*) die Avifauna heeft opgevangen uit een inbeslagname door de overheid. Eind 2022 is gestart met het ontwerp, waarna de bouw in 2023 zal plaatsvinden.

Ook is er een samenwerking gestart met Universiteit Utrecht op het gebied van onderzoek onder gieren, waarbij de universiteit € 50.000 heeft gefinancierd.

Daarnaast waren er ook weer enkele fondsenwervingsactiviteiten voor bezoekers en abonneementhouders die geresulteerd hebben in een opbrengst van enkele tienduizenden euro's. Het gaat om:

- symbolische adoptie van kavels grond;
- symbolische adoptie van een dier;
- donatiezuilen in het park, geschikt voor contactloze betalingen;
- donaties via de webshop;
- donaties via vogeldemonstratie. ●

BEZOEK ONZE DONATIESHOP

Zelf je lievelingsdier adopteren? Of een 'eigen' kavel sponsoren in je favoriete belevenis? Met jouw financiële bijdrage help je ons met de verzorging van de dieren of de inrichting en het onderhoud van een verblijf in Avifauna. Neem eens een kijkje in onze donatieshop en maak een keuze uit de verschillende donatiemogelijkheden.

Wilt u Avifauna blijvend ondersteunen, ook als u er niet meer bent? Dan kunt u overwegen om onze stichting als goed doel op te nemen in uw testament. Dit kunt u bij de notaris regelen. Het is dan ook mogelijk om een bijzondere bestemming aan uw nalatenschap mee te geven.

Misschien wilt u wel bijdragen aan het verblijf van uw lievelingsdier? Of draagt u de beplanting van ons park een warm hart toe? Of vindt u het belangrijk dat natuureducatie blijft bestaan? Wanneer u dit in uw testament vastlegt, bent u er zeker van dat het volledige bedrag bij de door u gekozen bestemming terechtkomt. Vanwege onze ANBI-status hoeven wij immers geen erfbelasting af te dragen over een nalatenschap die wij ontvangen.

Twee manieren

Steeds meer mensen leggen vast dat een deel van hun nalatenschap naar een of meer goede doelen gaat. Het is een mooie manier om te beschermen wat u dierbaar is en om te ondersteunen wat u belangrijk vindt. Er zijn twee manieren om Avifauna in uw nalatenschap op te nemen.

Erfenis: u kunt ons aanwijzen als (mede-)erfgenaam. In dat geval worden eerst alle kosten van de totale erfenis voldaan, waarna de nalatenschap wordt verdeeld over alle erfgenamen. De afhandeling gebeurt in goed overleg met nabestaanden, executeur en notaris.

Legaat: dit is een duidelijk omschreven gedeelte van uw erfenis. Het kan bijvoorbeeld een vast be-

drag zijn, een bepaald percentage van de erfenis of een waardevol kunstwerk.

Een grote beslissing

Denkt u erover om Avifauna op deze manier te ondersteunen? Dan gaan we graag met u in gesprek, want het is een grote beslissing. Misschien heeft u een bijzondere affiniteit voor een bepaalde diersoort of activiteit van Avifauna? Of heeft u vragen over hoe een en ander geregeld kan worden? Onze directeur John van Hoon bespreekt graag en volledig vrijblijvend met u wat de mogelijkheden zijn. Wanneer u hem een mailtje stuurt via j.dehoon@avifauna.nl, neemt hij zo spoedig mogelijk contact met u op. ●

DE ZUID-AMERIKAANSE PAMPA IN ALPHEN AAN DEN RIJN

Hoe de Argentijnse Cerrado tot stand kwam

In 2022 werkten we aan de totstandkoming van een nieuw leefgebied: de Argentijnse Cerrado. Het is geïnspireerd op de Zuid-Amerikaanse pampa, een uitgestrekt ruig savannegebied dat zich kenmerkt door een grote biodiversiteit. Aan de opening van de Cerrado ging een maandenlange voorbereiding vooraf. Niet alleen moest er een uitgekiend plan komen voor de inrichting, maar ook voor de flora en fauna die hier een nieuw thuis zouden vinden. Want welke verzorging heeft een reuzemiereneter eigenlijk nodig? Hoe leiden we de bezoekers rond? En hoe brengen we dat ruige karakter tot uiting op de vierkante meters die we tot onze beschikking hebben? Een heleboel vragen die in 2022 allemaal een antwoord hebben gekregen. Lees maar mee!

WEETJE

Net geopend, en toch 'gesloten'

Cerrado betekent letterlijk 'gesloten' in het Portugees. De naam verwijst naar de ruige ondoordringbaarheid van het gebied. In Avifauna zie je dat terug aan de stoere rotsblokken en de vele verscholen hoekjes.

Welke dieren leven er?

In de Cerrado leven verschillende vogels en zoogdieren met elkaar samen, die ook in het wild in Zuid-Amerika voorkomen. Zo'n combinatie vergt een goede voorbereiding, omdat de dieren qua gedrag en verblijf bij elkaar moeten passen. We stellen ze even aan je voor:

- **Vicuña's** (*Vicugna vicugna*) zijn sierlijke dieren die behoren tot de familie van de kameelachtigen. Net als kamelen kunnen ze goed overleven in droge gebieden, omdat ze erg zuinig met water omgaan. De dieren zijn bruin gekleurd met een witte buik en een zachte vacht van zeer exclusieve wol.

- **Kuifhoenderkoeten** (*Chauna torquata*) worden ook wel schreeuwvogels genoemd, dit vanwege hun luide gekrijs vooral tijdens het broedseizoen. Volwassen vogels hebben een lengte van 90 centimeter, maar wegen doorgaans niet veel meer dan 2½ kg. Buiten het broedseizoen leven ze in grote kolonies samen, altijd in de directe nabijheid van water. Je snapt dat ze genieten van de waterval in de Cerrado!

- **Darwins nandoes** (*Rhea pennata*) zijn loopvogels, net als struisvogels, alleen kleiner en lichter. Ze hebben bruine, grijze of witte veren, met een wit onderlichaam. In het wild trekken nandoes al grazend over open vlaktes. En is er een vijand in de buurt? Dan rennen ze hard weg.

Darwins nandoe

- **Reuzenmiereneters** (*Myrmecophaga tridactyla*) zijn speciaal voor de Cerrado naar onze dieren-tuin verhuisd. Zij komen voor op de graslanden en in de loofbossen en regenwouden van Zuid- en Midden-Amerika. Opvallend is hun lange snuit, die gestroomlijnd overgaat in de rest van zijn lichaam.

- **Mara's** (*Dolichotis patagonum*) lijken een beetje op een tussen-vorm van een haas en een antilope, maar eigenlijk zijn ze meer verwant aan de cavia. Overdag grazen ze op korte grassen, kruiden en bladeren of liggen ze lekker te zonnebaden. Mara's leven in monogame paartjes en blijven een leven lang samen.

- **Zwarthalszwanen** (*Cygnus melanocoryphus*) blijven ook vaak voor lange tijd bij elkaar. Het paar heeft een goede taakverdeling. Het vrouwtje broedt de eieren uit en het mannetje ontfermt zich vervolgens over de jongen, die hij draagt op zijn rug. Als er gevaar dreigt duiken deze vogels onder water, tot wel 3 meter diep. ●

Jan Kempe is
dierenpark-
ontwerper

‘VAN WILDE IDEEËN TOT EEN OMLIJND PLAN’

Wie de Cerrado binnenloopt, komt even ogen tekort. De bruin-rode rotsblokken geven de sfeer van een onherbergzaam gebied, maar de klaterende waterval zet daar dan weer iets lieflijks tegenover. De nandoes scharrelen rustig rond en vanachter een rotspartij komt ineens de reuzenmiereneter tevoorschijn. Aan je rechterhand liggen de mara's te luieren in de zon, en via het poortje kun je daar gewoon doorheen wandelen en de dieren van heel dichtbij bewonderen. Het lijkt alsof de Cerrado hier altijd al geweest is; een speling van de natuur die ons steeds iets nieuws voorschotelt. In werkelijkheid is er tot in de kleinste details over nagedacht, vertelt dierentuinentwerper Jan Kempe.

Moderne dierentuin

"Als dierenparkontwerper word ik voor allerlei projecten aangetrokken; van een speeltuin tot een leeuwenverblijf en van een klein vogelverblijf tot een compleet gebied. Ik vind het leuk om mee te denken over hoe een moderne dierentuin eruit

kan zien. In directeur John de Hoon heb ik daarin een goede sparringpartner gevonden. Al eerder werkte ik samen met Avifauna, en dit keer belde hij me met het idee om een nieuw verblijf voor de nandoes grootser aan te pakken en te combineren met het thema 'pampa' of 'Andes'.

TIP VAN JAN

"Sla vooral het gebiedje met de mara's niet over. Het is een bijzondere beleving om tussen de dieren in te staan en te lopen. En steek dan vanuit de Cerrado over naar Nuboso-eiland. Het contrast tussen de ruige rotspartijen en het welige groen van het nevelwoud is prachtig: alsof je het Zuid-Amerikaanse continent in één keer doorkruist."

We vormden een creatief team - waarin bijvoorbeeld ook de conservator, mensen van de technische dienst en dierenverzorgers zaten – om vanuit al die disciplines input te verzamelen. Van wilde ideeën kwamen we steeds meer tot een omlijnd plan, dat ik tot in de kleinste details uitwerkte."

Alles moet kloppen

"Er zijn veel dingen om rekening mee te houden in zo'n ontwerp. De beplanting, de bebouwing, de bomen die behouden moeten worden, de kleur en de vorm van de rotsblokken, de zichtlijnen en de dieptewerking: alles moet kloppen. Je moet nadenken over wat je wilt laten zien, en ook wat je wilt verstoppen, zoals

technische voorzieningen of de metalen deuren van het achterliggende verblijf. Uiteraard staat in alles het dierenwelzijn voorop, maar dat moet wel hand in hand gaan met de bezoekersbeleving. Uiteindelijk wil ik dat bezoekers even niet in Alphen aan den Rijn zijn, maar in Zuid-Amerika. Pas als dat lukt, ben ik tevreden."

Oprecht trots

Tijdens de uitvoeringsfase, als de aannemer aan de slag gaat, begeleid ik het proces. Ik heb precies voor ogen hoe het moet worden, maar in de praktijk zijn er toch altijd aanpassingen nodig. Daar moeten we dan gezamenlijk een oplossing voor zoeken. De mensen van Avifauna vormen een fijne club om voor te werken. Ze zijn altijd bereid om mee te denken en mee te helpen. Als ik dan nu het plankier op loop, of vanaf de andere kant de uitkijktoren beklim, ben ik oprecht trots op wat we met elkaar gecreëerd hebben." ●

‘UITEINDELIJK WIL IK DAT
BEZOEKERS EVEN NIET IN
ALPHEN AAN DEN RIJN ZIJN,
MAAR IN ZUID-AMERIKA.’

De reuzenmierener is een nieuwe diersoort voor Avifauna. Om die introductie goed te begeleiden, liepen onze dierenverzorgers Leonie Massaar-de Roeck en Stacey van der Linden een tweedaagse stage bij de dierentuin van Dortmund.

HOE VERZORG JE EEN REUZENMIERENER?

Dit dierenpark fungeert als stamboekhouder voor deze diersoort en leidt ook het instandhoudingsprogramma. In Dortmund leerden zij alles over de verzorging, de voeding en het gedrag van deze dieren. Leonie vertelt hoe zij dat heeft ervaren.

Vlijmscherpe nagels

"De eerste dag stond vooral in het teken van kennismaking. We werden rondgeleid door het verblijf en kregen alvast een kleine training over veiligheid. De mierener ziet er wellicht schattig uit, maar als hij schrikt, kan hij op zijn achterpoten gaan staan en gevaarlijk uithalen met zijn vlijmscherpe nagels. We leerden hoe we 'm voorzichtig konden benaderen, waarbij je dus nooit in je eentje het verblijf moet ingaan."

Geen maagzuur

"De tweede dag hebben we geholpen met de schoonmaak, en kregen we veel informatie over de voedselbereiding. De mierener maakt zelf geen maagzuur aan, dus dat vult hij in de natuur aan met mieren en termieten. In het park mengen we turf door de voeding, om de zuurgraad te verhogen.

Het is ook belangrijk om niet teveel te geven, want daar wordt het dier snel dik en sloom van."

Blijven oefenen

"Veel aandacht ging uit naar de verrijking, zoals wij dat noemen. Daarmee bedoelen we dat we dingen aanbieden waarmee de mierener zijn natuurlijke vaardigheden oefent. De reuzenmierener ziet slecht, maar hoort en ruikt des te beter. Daarom verstoppert we het eten verspreid door het verblijf, zodat ze hun zintuigen en hun lange tong moeten gebruiken om het voedsel te pakken te krijgen. Ook leggen we rotte boomstammen neer, die ze dan helemaal versplinteren met hun scherpe nagels, op zoek naar insecten." ●

WEETJE

Gubba en Wiffi

In het najaar mochten we de reuzenmiereners eindelijk verwelkomen in ons park. Het mannetje heet Guba en komt uit Hongarije. Het vrouwtje heet Wiffi en komt uit Tsjechië. Beide zijn afkomstig uit EAZA dierentuinen, en hun uitwisseling is maandenlang voorbereid. Natuurlijk hopen we op nakomelingen van dit mooie stel, maar voorlopig ziet zij hem nog niet zo zitten. Hij toont gelukkig wel belangstelling, dus wie weet...

PROJECTEN

DE NATUUR VERDIENT ONZE BESCHERMING

Vogelpark Avifauna zet zich actief in voor natuurbeschermingsprojecten in binnen- en buitenland. Wij delen onze kennis en kunde met erkende dierentuinen en natuurbeschermingsorganisaties, dragen bij aan onderzoek en sponsoren veelbelovende projecten en broodnodige initiatieven. Ook in 2022 maakten we ons op verschillende manieren sterk voor deze ideële doelstellingen. Wij lichten twee projecten uit: eentje in het overzeese Aruba en het andere in het hart van het Groene Hart.

HERINTRODUCTIE VAN PAPEGAAIENSOORT OP ARUBA

Een grotere overlevingskans voor de geelvleugelamazone

De geelvleugelamazone (*Amazona barbadensis*), een kleurige papegaaiensoort, kwam vroeger in het wild veelvuldig voor op Aruba. Maar de vogel werd populair als huisdier, en omdat daarvoor de eieren uit het nest werden gehaald, verdween de geelvleugelamazone uit de plaatselijke natuur.

In samenwerking met Arikok National Park werkt Avifauna nu aan de herintroductie van deze soort. Dierenverzorger Marisa Mangal – met een bachelor in biologie en aan de vooravond van een master in gedragswetenschap – vloog

Waarom is onderzoek naar vogels belangrijk, Marisa?

"Vogels reageren erg snel op veranderingen in hun omgeving. Hun gedrag kan ons dus veel vertellen over biodiversiteit, klimaatverandering en de staat van de natuur. Uiteindelijk komt het erop neer dat fundamenteel onderzoek belangrijk is voor ons begrip van de wereld. Vogels kunnen ons daarbij helpen."

naar het eiland om onderzoek te doen en zo de overlevingskansen van deze vogels te vergroten.

Smokkelwaar

"Voor de herintroductie werken we met 28 jonge geelvleugelamazones die door de douane zijn onderschept als smokkelwaar. Zij verblijven nu nog in volières net buiten Arikok National Park, maar later dit jaar worden zij middels een 'soft release', een geleidelijke overgang, teruggeplaatst in de natuur. Op Bonaire is met deze aanpak al succes

'HET GEDRAG VAN VOGELS KAN ONS VEEL VERTELLEN OVER BIODIVERSITEIT, KLIMAATVERANDERING EN DE STAAT VAN DE NATUUR.'

geboekt, en het is de bedoeling dat een à twee volwassen vogels uit dat project meegaan als een soort leider."

Tam gedrag

"De verzorgers in Arikok National Park zijn echte vogelliefhebbers. Ik heb veel van hen geleerd, en tegelijkertijd heb ik hun mogen bijbrengen dat het belangrijk is om zoveel mogelijk afstand tot de dieren te bewaren. De vogels waren namelijk al erg tam, en dat is voor hun overlevingskansen in het wild geen goede basis. Ze waren bijvoorbeeld ook totaal niet bang voor boa's en andere roofdieren, terwijl ze die straks wel moeten herkennen als hun natuurlijke vijanden."

Afschrikkende werking

"Ik heb onderzoek gedaan naar verschillende methoden om dat tamme gedrag weer af te leren en om ze zo voor te bereiden op een leven in de natuur. We hebben bijvoorbeeld de tijd die de verzorgers doorbrachten in de volière, teruggeschroefd naar het hoogst noodzakelijke. En ik heb een proef voor ze uitgewerkt, waarbij namaakkatten en -slangen in de volière worden gelegd. Komen de vogels dichtbij, dan worden ze afgeschrikt met hard geluid, waardoor ze de roofdieren gaan associëren met gevaar. In plaats van ze te voederen, hebben we het voedsel verstopt in hun verblijf, zodat de vogels echt ernaar op zoek moesten. Straks in het wild moeten ze het immers ook zelf kunnen." ●

ONDERZOEK IN WEIDEVOGELRESERVAAT DE WILCK

Waarom brengt de grutto minder kuikens groot?

De grutto (*Limosa limosa*) is een oer-Hollandse weidevogel. Nergens in Europa broeden zoveel grutto's als in ons land. Niet zo gek dus, dat het Nederlandse publiek de grutto in 2015 uitverkoos tot nationale vogel. Toch heeft deze vogelsoort het steeds moeilijker: niet alleen in gebieden waar de intensieve landbouw oprukt, maar zelfs in natuurgebieden. Neem de Wilck, een weidevogelreservaat van 125 hectare midden in het Groene Hart. De laatste jaren valt op dat de grutto hier minder jongen voortbrengt dan voorheen. In opdracht van provincie Zuid-Holland en Staatsbosbeheer werd in 2022 onderzoek gedaan naar de mogelijke oorzaken. Avifauna maakte deel uit van het onderzoeksteam.

Het onderzoeksteam bestond uit een aantal ecologen en werd versterkt door collega Johan van der Haven, teamleider Groen en Natuur bij Avifauna. Het onderzoek richtte zich op factoren

die van invloed kunnen zijn op de overlevingskansen van de gruttokuikens. Zo is er gekeken naar de druk van roofdieren, het voedselaanbod voor de kuikens, de weersinvloeden en de kwaliteit van de vegetatie. De resultaten van dit onderzoek riepen nog een aantal nieuwe vragen op, waarnaar in 2023 verdiepend onderzoek wordt gedaan. Het antwoord op die vragen zal een leidraad vormen voor het toekomstige beheer van dit gebied. ●

NIEUWSGIERIG?

Wil jij weten wat vogelpark Avifauna nog meer doet op het gebied van onderzoek en natuurbescherming? Op onze website vertellen we je graag meer over de lopende projecten!

DE GIER IS IN GEVAAR!

Onderzoek en samenwerking om populatie gezond te houden

In de grote gierenholte van Avifauna leeft de Rüppells gier (*Gyps rueppellii*) samen met een iets kleinere gierensoort uit Afrika: de witkopgier (*Trigonoceps occipitalis*). Voor de witkopgier coördineert Avifauna het EEP-management-programma, voor de Rüppells gier is dat Diergaarde Blijdorp. Sinds 2017 is het erg slecht gegaan met deze soorten in het wild. Als we niks doen, kunnen deze gieren zelfs binnen 15 jaar uitgestorven zijn! Daarom werken we binnen het EAZA-netwerk nauw samen om de populatie in de dierentuinen gezond en zuiver te houden.

Inbeslagname

De gieren in Avifauna zijn afkomstig uit een inbeslagname in Italië. De overheid verzocht Avifauna om een passende plek te vinden voor deze illegaal verhandelde dieren. Het betrof twintig Rüppells gieren en zes witkopgieren. Omdat de mannelijke Rüppells gieren veruit in de meerderheid waren, hebben we een aantal

van hen uitgeruild met andere dierentuinen.

Deze gang van zaken illustreert de nauwe samenwerking die dierentuinen met elkaar onderhouden om gezonde en evenwichtige collecties op te bouwen. Dieren worden dus al lang niet meer uit het wild gehaald, zoals mensen nog steeds wel eens denken.

Onderzoek naar verwantschap

In 2022 hebben we in samenwerking met Diergaarde Blijdorp onze gierenpopulatie aan een uitgebreid onderzoek onderworpen. We hebben bij alle vogels bloed afgenomen om hun DNA te onderzoeken. We wilden allereerst weten of er sprake was van ondersoorten, die tot stand komen doordat er kleine genetische verschillen binnen een soort ontstaan wanneer populaties langdurig van elkaar gescheiden leven. Het is namelijk belangrijk dat de soort in dierentuinen zo zuiver mogelijk blijft, mocht het ooit zover komen dat we deze vogels moeten herintroduceren in het wild. Een tweede doelstelling van het DNA-onderzoek was dan ook om de genenlijnen in kaart te brengen, zodat we op basis daarvan de fokstrategieën kunnen bepalen voor het instandhoudingsprogramma.

EAZA BIOBANK

Alle afgenomen bloedmonsters zijn ingestuurd naar de EAZA Biobank. Hier wordt zoveel mogelijk genetisch materiaal uit de dierentuinen opgeslagen, als basis voor toekomstig onderzoek. Een waardevolle verzameling dus!

‘ALS WE NIKS DOEN, KUNNEN DEZE GIEREN ZELFS BINNEN 15 JAAR UITGESTORVEN ZIJN.’

Röntgenfoto's en kleurringen

Naast bloedonderzoek hebben we ook röntgenfoto's genomen van de gieren. Daarmee wilden we

de aanwezigheid van hagel uitsluiten. Er is namelijk een reële kans dat deze vogels beschoten zijn toen zij gevangen werden, en als die kogeltjes achterblijven in het lichaam, kan dat in sommige gevallen loodvergiftiging veroorzaken. Bij twee gieren hebben we inderdaad hagel aangetroffen, maar gelukkig niet op gevaarlijke plekken. Omdat

we de gieren nu toch in onze handen hadden, hebben we de gelegenheid ook aangegrepen om een grondige check-up van hun gezondheid te doen. Ten slotte werden alle gieren individueel gemerkt met grote kleurringen, zodat zij vanaf nu gemakkelijker herkenbaar zijn voor toekomstig onderzoek. ●

SAMENWERKING MET BLIJDORP VOOR INSTANDHOUDINGSPROGRAMMA

De Afrikaanse gieren crisis bedreigt de soort

In Afrika worden de witkopgier en de Rüppells gier ernstig bedreigd. Stropers vergiften de gieren via achtergelaten kadavers, omdat deze vogels hun aanwezigheid verraden. Bovendien zijn de koppen en poten gewild voor religieuze ceremonies. Aangezien gieren maar één ei per jaar leggen, loopt hun populatie in deze bedreigende omstandigheden razendsnel terug. Die kwetsbaarheid legt des te meer gewicht op de instandhoudingsprogramma's die voor deze soorten in het leven zijn geroepen. Diergaarde Blijdorp en Vogelpark Avifauna sloegen de handen ineen om dit programma een extra boost te geven. Maarten Vis, curator van de vogels in Blijdorp en stamboekbeheerder van onder meer de Rüppells gieren, vertelt over deze bijzondere samenwerking.

"Voor de bescherming van bedreigde diersoorten kunnen dierenparken niet zonder elkaar. We wisselen onderling niet alleen dieren uit om gezonde collecties op te bouwen, maar ook kennis, inzet en expertise. De samenwerking tussen Avifauna en Blijdorp bestaat al jaren, en toen ik in 2019 stamboekhouder voor de Rüppells gieren werd, heb ik vrijwel meteen contact opgenomen met Joost

Maarten

Lammers, de curator van Avifauna en stamboekhouder voor de witkopgier."

Tweede leg

"Om voor meer nakomelingen te zorgen, besloten we een methode uit te proberen die al eerder succesvol bij giersoorten is toegepast. Gieren leggen in principe maar één ei per jaar, maar in de natuur volgt soms een tweede leg, bijvoorbeeld als het ei niet is uitgekomen of als het is geroofd. Dat natuurlijke mechanisme stimuleren we nu ook in onze dierentuin door het eerste ei weg te halen en in de broedmachine te leggen. Als de gieren daarna een tweede ei leggen, wordt dit later weer omgewisseld met het kuiken dat in de broedmachine is geboren. Voor het tweede ei moeten we dan wel op zoek naar pleegouders, en daar kwam in 2022 de samenwerking met Avifauna in beeld."

witkopgier

EEN NIEUWE VOLIÈRE

In 2022 kwam de financiering rond voor een nieuwe gierenhol, geïnspireerd op de Afrikaanse savanne. De hoofdbewoners worden onze Rüppells gieren, en de hoop is dat hun kolonie in dit nieuwe verblijf verder aangroeit. Er komen rotsbanken, waarin de gieren straks hun nesten kunnen bouwen. De nesten worden voorzien van camera's, zodat studenten en hopelijk ook bezoekers het grootbrengen van de jongen nauwlettend kunnen volgen. Universiteit Utrecht heeft het uitkijkpunt meegefinancierd van waaruit de studenten het gedragsonderzoek kunnen uitvoeren. Ook andere vogels (en mogelijk ook zoogdieren) zullen in dit verblijf een nieuw thuis vinden. Inmiddels zijn de werkzaamheden in volle gang, en als alles voorspoedig verloopt, wordt de volière in 2024 in gebruik genomen. Wordt dus vervolgd!

Opgevoed door pleegouders

"In Blijdorp hadden we geen koppels meer die als pleegouders konden dienen, maar Avifauna had op dat moment een stel Rüppells gieren dat op een onbevucht ei zat te broeden. We hebben één van onze kuikens toen bij hen ondergebracht, en via diezelfde wisseltruc hebben we in Avifauna ook pleegouders gevonden voor een witkopgertje. Gieren blijken namelijk helemaal niet zo moeilijk te zijn in het opvoeden van andermans jongen. De jonge gieren uit de broedmachine werden eerst vijf dagen met de hand gevoerd om de nodige reserves op te bouwen, maar eenmaal in het nest teruggeplaatst, werden ze door de pleegouders behandeld als een eigen jong."

Succes van de samenwerking

"Deze methode voorkomt dat we jongen met de hand moeten grootbrengen, want dan worden ze eigenlijk te tam om later eventueel uit te zetten. Het ultieme doel is natuurlijk dat we de bedreigingen in het wild kunnen tegengaan, maar zolang de soort zo kwetsbaar is, moeten wij, als dierenparken, de soorten beschermen en behouden."

Natuurlijk moeten we dan wel zorgen voor een goede balans tussen nakomelingen, ouders en pleegouders, maar daarvoor doen we dan ook een beroep op het EAZA netwerk. Dit succes is zeker niet het succes van Blijdorp of Avifauna, maar het succes van de samenwerking. In 2023 gaan we daaraan een vervolg geven." ●

VEELZEGGENDE
CIJFERS

IN 2022

- werd de Rüppells gier gehouden in 28 parken in Europa;
- waren dat in totaal 126 individuen (inclusief de jongen);
- kwam je deze vogelsoort in Nederland alleen tegen in Diergaarde Blijdorp, Vogelpark Avifauna en Safaripark Beekse Bergen;
- waren de 3 jongen die in Blijdorp zijn geboren, de enige in de Europese dierenparken.

‘HET IS BELANGRIJK OM JONGE MENSEN TE VERWONDEREN VOOR DE NATUUR’

Lieke Roelofs is educatief medewerker bij Vogelpark Avifauna

De afdeling Educatie heeft twee belangrijke taken. Ten eerste verzorgt zij de educatie in het park waarmee alle bezoekers kennis kunnen opdoen over de dieren en over de natuur in het algemeen. Ten tweede is zij ook verantwoordelijk voor onze activiteiten op het gebied van natuur- en milieueducatie (NME) voor de basisscholen in de gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Kaag en Braassem. Lieke Roelofs is educatief medewerker en vertelt met verve over haar takenpakket en over de missie die zij daarmee uitdraagt.

“Ik ben nu twee jaar betrokken bij Avifauna en in deze rol kan ik mijn liefde voor natuur en mijn creativiteit gebruiken om mensen te verwonderen en iets nieuws te leren.”

Spelenderwijs kennis overdragen

“Na de stille coronajaren konden we in 2022 gelukkig weer veel bezoekers ontvangen in ons park. Natuurlijk vinden we het belangrijk dat zij een plezierige dag bij ons doorbrengen, maar spelenderwijs proberen we hun ook kennis mee te geven over de natuur. Dat doen we bijvoorbeeld met de bebording in het park. Met korte, pakkende teksten maken we bezoekers nieuwsgierig naar de dieren en naar hun leefomgeving. Uit ervaring weten we dat een spelelement goed werkt, zoals bijvoorbeeld de opstelling waarmee bezoekers hun armlengte kunnen vergelijken met de spanwijdte van verschillende vogels.”

‘SPELENDERWIJS PROBEREN WE BEZOEKERS KENNIS MEE TE GEVEN OVER DE NATUUR.’

Goed opgeleide vrijwilligers

“In het park vinden ook verschillende educatieve activiteiten plaats, zoals de voederdemonstraties, de rondleidingen en de Kwetterkar. Bezoekers kunnen daar met al hun vragen terecht, en onze parkvrijwilligers laten hun aan de hand van verschillende voorwerpen graag zien en voelen hoe knap de natuur in elkaar steekt. Mijn collega en ik hebben een speciale vrijwilligerscursus ontwikkeld om hen goed voor te bereiden op hun taken, want naast de educatieve diensten in het park, draaien zij ook mee in onze NME-

EEN LESVOORBEELD: ELKE DAG DIERENDAG?

In deze les brengen we de relatie tussen mens en dier onder de aandacht middels diverse spelvormen. Hoe zijn mens en dier in de huidige maatschappij met elkaar verbonden? Hoe kijk je bijvoorbeeld naar de rol van dieren in de sport, industrie of recreatie? Staan dieren in dienst van de mens of is het misschien andersom? En wat kunnen we leren van dieren in het wild. De lesopbouw biedt veel ruimte om hier met elkaar over te discussiëren, zodat de leerlingen hun eigen mening leren vormen over deze soms complexe onderwerpen.

rode ibis

activiteiten. We zijn er best trots op dat in 2022 42 vrijwilligers voor de afdeling educatie werkzaam waren, onder wie 6 nieuwe krachten.”

Samenwerking met het onderwijs

“In 2022 namen maar liefst 58 van de 71 scholen deel aan ons NME-aanbod. Dat zijn ruim 11.500 leerlingen, die wij bedienen met onze excursies, gastlessen, leskisten en materiaalpakketten. We sluiten daarmee aan op het vastgestelde curriculum, zodat scholen de activiteiten goed kunnen inpassen in hun toch al drukke onderwijsprogramma. Ons aanbod is gekoppeld aan de Sustainable Development Goals (SDG's). Dit zijn zeventien werelddoelen, geformuleerd door de Verenigde Naties, om van de wereld een betere plek te maken in 2030. Duurzaamheid,

EN NOG VEEL MEER...

Abonnementhouders hebben bij Avifauna een streepje voor! Speciaal voor hen organiseerden we in 2022 diverse educatieve activiteiten, zoals:

- maandelijkse voorleesochtenden voor de jongste leden van 3 t/m 7 jaar, gekoppeld aan een leuke natuuractiviteit;
- een bijzondere avondopenstelling in het teken van 'Dieren in de nacht'.

Voor alle bezoekers organiseren we diverse speciale themadagen rondom een bepaald dier, zoals de makidag, de pinguïndag en de flamingodag.

‘MET DE MATERIAALKISTEN KUNNEN DE LEERKRACHTEN ZELF AAN DE SLAG. WIJ ZORGEN VOOR EEN GOEDE HANDLEIDING EN INSTRUCTIE.’

klimaatverandering en biodiversiteit zijn daarin belangrijke thema's, maar we spelen ook in op specifieke vragen die scholen aan ons stellen.

Zo hebben we op verzoek een les over uilen ontwikkeld, naast de lessen over bijvoorbeeld natuurbescherming. Met de les- en materiaal-kisten kunnen de leerkrachten zelf aan de slag. Wij zorgen voor een goede handleiding en instructie. De gastlessen op school worden gegeven door mij, of door onze vrijwilligers. Ik blijf het ontzettend leuk vinden om dat soms zelf te doen, omdat je dan direct kunt zien hoe een les binnenkomt. Dat enthousiasme is mijn grootse motivatie!” ●

De entree van dierenpark Avifauna heeft een heel ander aanzicht

gekregen. In 2022 bouwden we een nieuw kassagebouw, waarin ook de souvenirshop een plek kreeg.

De entree is daarmee iets naar achteren verplaatst, midden op de brede laan die toegang geeft tot het park.

‘EEN MOOIE DAG BEGINT BIJ ONS’

Kassamedewerker Nancy is blij met deze upgrade: “Het is fijn dat we nu meer ruimte hebben en de combinatie met de souvenirverkoop is een leuke aanvulling op ons takenpakket. Als kassamedewerker vormen wij het eerste contact voor bezoekers, dus een gastvrije entree is belangrijk. Een mooie dag in het park begint letterlijk bij ons, met een vriendelijk welkom.”

Tips en aanraders

Voor Nancy is dit het vijfde seizoen dat zij werkzaam is bij Avifauna. Het leukste vindt zij nog steeds het dagelijkse contact met bezoekers: “Mensen komen hier voor een gezellig dagje uit en die beleving start zodra zij het park betreden. De meeste abonnementhouders zijn inmiddels bekende gezichten voor me, en tijd voor een kort praatje is er meestal wel. Nieuwe bezoekers vragen vaak wat de echte aanraders zijn, en dan geef ik graag wat tips. Om die reden ben ik me ook meer gaan verdiepen in de dieren en de belevenissen die wij bieden. In rustige perioden loop ik even een rondje door het park, om weetjes op te doen en om voeling te houden met wat er nieuw is.”

De ruimte eigen maken

Toen het kassagebouw werd gerealiseerd, staken ook Nancy en haar collega's de handen uit de

mouwen: “We hebben zelf de binnenkant geverfd en ook de tapijttegels gelegd. Dat was leuk om te doen, want zo'n nieuwe ruimte moet je je toch een beetje eigen maken. Nu we alweer een paar maanden hier werken, ervaar je pas echt de meerwaarde. Met mijn achtergrond in de retail vind ik de souvenirverkoop een mooie toevoeging. Bijkomend voordeel is dat we nu vaak met z'n tweeën staan en dat je drukke momenten met elkaar kunt opvangen. Vroeger zat ik vaak alleen. Nu doen we het samen.” ●

NATUURLIJK AVIFAUNA

Naast alle exotische vogels en andere dieren, kun je in Avifauna ook de lokale natuur bewonderen. Het behoud van biodiversiteit is namelijk één van onze ideële doelstellingen. De afdeling Groen en Natuur kiest daarom vaak voor beplanting die allerlei diersoorten aantrekt. Daar komen honderden insectensoorten op af, en ook wilde vogels. In 2022 vonden we zelfs meer dan 250 nesten van wel 35 wilde vogelsoorten! Ons groen is dus niet alleen mooi en ontspannend, maar ook nuttig.

Onweerstaanbaar voor vlinders, bijen en vogels

De dropplant (*Agastache foeniculum*) is een langbloeiende, winterharde plant, met bloemen die voor bijen, hommels en vlinders onweerstaanbaar zijn. Al in het vroege voorjaar duikt het paarsgroene loof op. Zodra de blauwpaarse aren er zijn, tegen juli, komen de vlinders en insecten tevoorschijn om zich te goed te doen aan nectar en stuifmeel. En hartje winter staat de dropplant nog altijd overeind, terwijl koolmeesjes op de stengels balanceren, op zoek naar de allerlaatste zaadjes. De plant dankt zijn naam aan de geur die vrij-komt als je de bladeren kneust. Je ruikt dan een vleugje drop of anijs.

‘IN 2022 VONDEN WE ZELFS MEER DAN 250 NESTEN VAN WEL 35 WILDE VOGELSOORTEN!’

Bolletje-met-staartvogels

In 2022 hebben we in Avifauna diverse langwerpige nestjes van staartmezen aangetroffen.

Deze vogel gebruikt daarvoor materialen als veren, spinrag en mos. De staartmees (*Aegithalos caudatus*) is de enige Nederlandse vogel met een staart die langer is dan de rest van het lichaam. Het zijn sociale dieren die in kleine groepen samenleven. Dwarrelend door struiken en bomen roepen ze voortdurend naar elkaar. Blijft een lid van de groep achter, dan wachten de andere vogels tot het stel weer compleet is. Verder zijn ze erg gehecht aan hun thuisbasis. Zij blijven altijd in de buurt van de plaats waar ze ter wereld zijn gekomen. Het zijn dus echte standvogels, en doordat hun voedsel vooral uit insecten bestaat, kan een strenge, voedselarme winter veel slachtoffers maken.

Adfund bouwt insectenhôtels

De collega's die via Adfund begeleid bij ons werken, hebben van snoeiafval en overgebleven boomstammetjes insectenhôtels voor de metselbij (*Osmia*) gemaakt. Metselbijen danken hun naam aan de gewoonte om hun nestcellen te 'metselen' van klei, lemig zand of steentjes met modder. Zij doen dit in holle stengels en gangetjes in dood hout, en dat zijn precies de omstandigheden die we nabouwen in de insectenhôtels. Van het hout dat over was, zijn verrijkingen gemaakt voor de papegaaien en de half- en dwergapen. We verstopten er bijvoorbeeld voedsel in. Verrijking betekent dat je het natuurlijke gedrag van de dieren zoveel mogelijk stimuleert. In de natuur moeten dieren immers ook zelf naar hun voedsel zoeken. ●

TIP VOOR THUIS

Ook in je eigen tuin kun je iets doen aan biodiversiteit. Laat bijvoorbeeld gevallen bladeren liggen in de winter en laat uitgebloeide stengels staan tot het voorjaar. Egels, vogels en insecten zullen je dankbaar zijn! En kies voor planten die vlinders, bijen en andere insecten aantrekken, zoals kattenkruid, vlinderstruiken, zonnebloemen of sedum.

SAMEN KOM JE VERDER

Samenwerken is voor Vogelpark Avifauna een tweede natuur. We hebben niet alleen een uitgebreid partnernetwerk opgebouwd rondom onze ideële doelstellingen, maar maken ook deel uit van diverse samenwerkingsverbanden op het gebied van toerisme en recreatie, waaronder:

Nederlandse vereniging van dierenhuizen

De NVD is de overkoepelende organisatie van de dertien grootste Nederlandse dierenhuizen. Zij houdt zich bezig met belangenbehartiging, kwaliteitsbewaking en het bevorderen van samenwerking, bijvoorbeeld op het gebied van instandhoudingsprogramma's, educatie, natuurbescherming en onderzoek.

European Association of Zoos and Aquaria

EAZA is de overkoepelende organisatie voor kwaliteitsdierenhuizen en -aquaria in Europa en het Midden-Oosten. Zij bevordert de professionele samenwerking op het gebied van educatie, onderzoek en natuurbehoud. Avifauna schakelt voortdurend met EAZA-dierenhuizen om een evenwichtig collectiebeleid te voeren en gezonde populaties op te bouwen.

PRet

PRet is het platform voor Recreatie en Toerisme in Alphen aan den Rijn en omgeving. Hierin werken ondernemers samen met de gemeente en andere stakeholders aan de recreatieve aantrekkingskracht van de stad en haar omgeving.

Het Groene Hart van Holland

Stichting Groene Hart Verbinders is een platform waarop ondernemers, marketingorganisaties en overheden de toeristische kracht van Het Groene Hart onder de aandacht brengt bij een breed publiek.

Stichting Landschapsfonds Alphen a/d Rijn

De SLA heeft als doel het behouden en ontwikkelen en ontdekken van het agrarische natuur- en cultuurlandschap en het versterken van de relatie stad en platteland in Alphen aan den Rijn e.o.

Gemeenten voor duurzame ontwikkeling

Vereniging GDO bestaat uit 140 natuur- en duurzaamheidscentra. GDO biedt gemeenten, waterschappen en andere partners toegang tot een speelveld waar zij inspiratie, kennis én lokale partners vinden om samen met onderwijs en bewoners te werken aan de duurzame ontwikkeling van hun eigen leefomgeving.

Adfund

Adfund Begeleid Werken biedt dagbesteding aan mensen die een licht verstandelijke beperking, een beperking in het autistisch spectrum of een geringe psychische beperking hebben. Avifauna werkt samen met Adfund om cliënten een zinvolle dagbesteding te bieden in ons dierenpark.

VAN DER VALK

Vogelpark Avifauna was tot 2013 eigendom van het Van der Valk concern. Sindsdien zijn het park en de educatieactiviteiten belegd in twee zelfstandige stichtingen zonder winst-oogmerk en met een eigen bestuur. Van der Valk is alleen nog verantwoordelijk voor de commerciële uitbating van de horeca. Die scheiding van verantwoordelijkheden doet meer recht aan ieders rol en missie.

'WIE GEEFT, KRIJGT VEEL TERUG'

Het laatste woord is aan het bestuur

Nadat eind januari de laatste beperkende maatregelen werden opgeheven, hebben we de coronacrisis achter ons gelaten. Hoe kijkt het bestuur terug op het jaar dat zich daarna ontvouwde en welke overwegingen wil de voorzitter, Hans Groen in 't Wout, meegeven voor de toekomst?

Hans, hoe heeft het bestuur 2022 afgesloten?

"Met voorzichtige tevredenheid, want na twee lastige jaren, zagen we het herstel optreden waar we al zo lang op hoopten. Met het mooie weer stroomden de bezoekers weer ons park in, en dan realiseer je je eens te meer hoe zij, naast de aanwezigheid van onze dieren, de levendigheid van ons park bepalen. Tegelijkertijd weten we dat geen enkele dierenhuus het zich kan permitteren om stil te staan, dus het is belangrijk dat we blijven innoveren, zoals nu weer met het nieuwe gierenverblijf. We hebben de financiering daarvoor rond gekregen, en in 2023 gaan we voortvarend aan de slag met de realisatie."

Welke rol kan het bestuur daarin spelen?

"Zodra nieuwe plannen geopperd worden, gaan we meteen de dijk op om subsidies binnen te halen. Dat doet het bestuur overigens in nauwe samenwerking met de directeur en met medewerkers, want zij kunnen als geen ander het draagvlak voor deze plannen overbrengen. In onze subsidie-jacht schieten we liever niet met hagel, maar gaan we gericht op zoek naar partijen die affiniteit hebben met de natuur en met dierenhuizen in het bijzonder. Ook met de provincie onderhouden we korte lijnen. Zelfs als het ons niet lukt om een subsidie te krijgen, dan zetten we Avifauna – en onze ideële doelstellingen – met iedere aanvraag weer even op de kaart."

Over die ideële doelstellingen gesproken: ligt Avifauna op koers?

"Nou, in dit jaarverslag kun je lezen wat er allemaal op dat front gebeurt, maar ik zou hier de activiteiten op het gebied van natuur- en milieueducatie

(NME) willen noemen. Je ziet dat de scholen dit ook echt omarmen, en dat zij enthousiast reageren op ons aanbod. Nu scheelt het natuurlijk ook dat we het park hebben als prachtige locatie voor excursies, maar Avifauna's grootste kracht is de kwaliteit van zijn medewerkers en van de vrijwilligers die door hen worden opgeleid. Zij leren de kinderen heel veel over biodiversiteit en de natuur, en dankzij hun communicatieve vaardigheden beklijft die kennis ook beter, denk ik. Het is goed om te zien dat we op dit onderwerp zowel met het onderwijs als met de gemeente in stevige verbinding staan."

Nu heb je ook mensen nodig om al die doelstellingen waar te maken. Dat is niet eenvoudig, tegenwoordig.

"Dat klopt, de arbeidsmarkt is krap, maar omdat Avifauna werkzaamheden op allerlei niveaus aanbiedt, vissen we niet steeds in dezelfde vijver. We moeten ervoor waken dat we de sleutelposities bemensen met kwaliteit, want die vormen de ruggengraat van de organisatie. Bovendien bieden we graag kansen aan mensen 'met een rugzakje', die via Adfund bij ons aan het werk gaan en zo een zinvolle dagbesteding vinden. Onze medewerkers zijn onze allerbeste ambassadeurs."

En dan is er ook nog een grote club vrijwilligers aan het park verbonden.

"Precies, en die instroom neemt alleen maar toe. In 2022 hebben we die rol daarom iets minder vrijblijvend gemaakt. We vragen van vrijwilligers dat zij zich een minimaal aantal dagdelen aan ons verbinden en dat zij bereid zijn om een cursus te volgen voor de broodnodige verdieping. Zij geven veel, bijvoorbeeld als zij schoolgroepen begeleiden, maar zij krijgen er ook veel lol en zingeving voor terug. Avifauna is ook van hen; ze horen er gewoon bij."

reuzenmierener

AVIFAUNA.NL

Stichting Vogelpark Avifauna

Kantoor- / postadres

Stuyvesantlaan 23

2404 XN Alphen aan den Rijn

Parkadres

Hoorn 59

2404 HG Alphen aan den Rijn

Avifauna
vogels en zoo